

CZECH ADVENTURE RACE 2023 - ROAD BOOK

PRŮVODCE PO ZAJÍMAVOSTECH A PAMĚTIHODNOSTECH ZÁVODU

Prolog (4 km)

Heinrich Mattoni (1830-1910)

Podnikatel, vizionář a příznivce moderních technologií a také asi nejznámější rodák z Karlových Varů.

Pocházel z české větve italského rodu. Narodil se v Karlových Varech a díky otci, který byl obecním radou se mu dostalo vynikajícího vzdělání. Po skončení studií 12 let pracoval jako účetní a obchodní zástupce několika firem z Vídně a Hamburku. V roce 1856 si pronajal expedici Karlovarské minerální vody a brzy dosáhl velkého odbytu. V roce 1867 si pronajal expedici vody z Ottova pramene v obci Kyselka. Do té doby se voda stáčela do hliněných nádob, Mattoni využil nástupu pásové výroby skleněných lahví a svou vodu začal stáčet do nich. Nemale prostředky investoval také do reklamy, a tak nové lahve opatřil papírovou etiketou s červenou orlicí, znakem roku Mattoni. Odbyt minerální vody i společenská prestiž Mattoniho stoupala. Císař František Josef ho povýšil do šlechtického stavu a také c. a k. dvorním dodavatelem. Exportoval nejen po Evropě, ale i do Severní a Jižní Ameriky. Oženil se s Vilemínou Knoll, se kterou měl 7-8 dětí (zdroje se liší).

Za zisk nakonec celé panství Kyselka odkoupil od Černínů z Chudenic a celé je přebudoval a modernizoval. Postavil zde novou kolonádu, sanatoria, hotely, promenády, restaurace, rozhlednu, pamatoval i na kapli, lanovou dráhu a vodní elektrárnu. A samozřejmě vlastní sídlo, velkolepou vilu Mattoni. Kvůli stále většímu odbytu postavil z Vojkovic do Kyselky vlastní železnici. Po Mattoniho smrti jeho dědicové provozovali podnik až do 2. sv. války.

Kyselka (Giesshübl)

Zdejší léčivé prameny byly známy už v 16. století. V 18. století začal majitel panství hrabě Stiebar z Buttenheimu stáčet vodu do hliněných lahví vyvážet do Vídně a Prahy.

První lázeňské budovy tu byly postaveny v 19. století Wilhelmem von Neubergem. V roce 1852 sem přijel na návštěvu řecký král Otto I., po němž je pojmenováno hlavní vřídlo.

V roce 1873 celé lázně Kyselka kupuje Mattoni a dále zde rozvíjí stáčení vody i samotné lázeňství. Nechává vystavět krásné lázeňské objekty s dekorativně vyřezávanými a hrázděnými konstrukcemi. Provozuje se zde hlavně vodoléčba, pitná a pohybová kúra (vybudováno zde bylo na 12 km lázeňských vycházkových tras). Dědicové drželi panství Kyselka až do druhé světové války.

Po 2. Světové válce se z lázní na čas stalo uprchlické centrum pro děti z Řecka, které utíkaly před občanskou válkou, a poté dětské sanatorium pro děti z průmyslových oblastí severních Čech. Do budov areálu se neinvestovalo, ale alespoň se udržovaly v chodu. Po revoluci proběhla nepovedená privatizace, kdy se majetek rozdělil na samotné lázně a stáčírnu. Lázně vystřídaly mnoho pochybných majitelů. Za tu dobu chátraly, prameny vyvěraly přímo v ruinách a voda tekla do základů, nikdo do nich neinvestoval.

Po velkém tlaku laické i odborné veřejnosti, poslední vlastník, firma RIS, vložila budovy v roce 2013 do majetku obecně prospěšné společnosti Lázně Kyselka. Zbytek budov vlastní firma Mattoni 1893 a opakovaně se snažila o vyjmutí budov z památkové péče. Společnost Lázně Kyselka se v rámci svých finančních možností snaží zachránit a zrekonstruovat všechny budovy, nicméně opravy postupují pomalu.

CP1

kaple sv. Anny - Pseudorománskou kapli sv. Anny nechala vystavět v roce 1884 hraběnka Anna Nostitz-Rieneck z vděčnosti za své uzdravení zdejšími prameny. Kapli hojně navštěvoval Heinrich Mattoni, který se zde denně modlil za uzdravení své nemocné dcery Kamilky, která měla tuberkulózu.

CP2

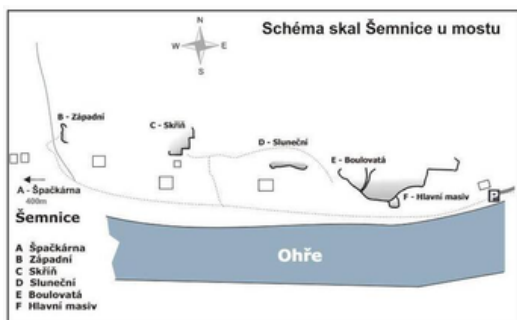
Rozhledna Bučina nahoře - Kamenná rozhledna byla postavena Heinrichem Mattonim. V 50. letech 20. století byla také využívána jako vojenská pozorovatelná. Po druhé světové válce se rozhledna neudržovala a pomalu chátrala. Na konci 20. století se o objektu mluvilo jako o nejchátralejší rozhledně v České republice. V roce 2016 pak společnost Vojenské lesy a statky ČR, s.p. provedla zásadní rekonstrukci rozhledny a k revitalizaci okolí.

CP3

Ottův pramen - Ottův pramen je jeden ze dvou minerálních zásaditých pramenů v Kyselce. Pramení v kopci nad řekou Ohří, kde nechal Heinrich Mattoni vystavět tzv. Ottovu kolonádu (Ottův pavilon). Pokračuje do pítka pod pavilonem a dále stružkou až do řeky Ohře. Je pojmenován po řeckém králi Otovi I., který Kyselku v roce 1852 navštívil. Předtím se jmenoval Bukovská kyselka. Ottův pramen je též jímán a potrubím veden do stáčírny Karlovarských minerálních vod, kde je zbaven železa, smísen s dalšími prameny a prodáván pod značkou Mattoni. Dnešní minerální voda Mattoni tak, na rozdíl od té stáčené Heinrichem Mattonim, obsahuje pouze stopové množství Ottova pramene.

Bike 1 (58 km) + rock climbing, abselling

CP5

Šemnice U mostu- lezení, slanění

CP6

Zřícenina hradu Andělská hora - vyhlídka věž, hrad z 15. století, často měnil majitele. Roku 1622 koupil Andělskou Horu s nedalekým Hartenštejnem a Činovem od královské komory císařský rada Heřman Černín z Chudenic, který zde ale nežil. Za třicetileté války v roce 1635 obsadili a vydrancovali hrad Švédové a hrad byl pouze udržován. Jeho zkázu dovršil velký požár v roce 1718 a hrad je od té doby neobyvatelný. Radnice obce Andělská Hora připravuje projekt, v jehož rámci mají na hradě proběhnout záchranné a konzervační práce. Dosud však není zřejmé, kdo bude jeho majitelem - nejsou totiž vyřešené restituční nároky Černínů, kteří se o něj přihlásili.

CP7

Studánka Rybničná - Studánka má dobrou pitnou vodu.

CP8

Zábradlí Krásný Jez - Vesnice Krásný jez má stejný osud jako mnoho obcí Krušnohoří. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1489.

Během doby počet usedlostí a obyvatelstva stoupal. V roce 1935 bylo již ve vesnici 54 domů s 279 obyvateli, z nichž bylo 27 Čechů. Po Mnichovské dohodě připadla obec do území odstoupeného Německu. V roce 1939 poklesl počet obyvatel na 241 a to pravděpodobně proto, že někteří muži nastoupili do německé branné moci, dále nastal úbytek českého obyvatelstva následkem německé okupace. V této době spadala obec do soudního okresu Teplá a politického okresu Mariánské Lázně. V samotné obci nedošlo po dobu okupace k žádným podstatným změnám. V květnu roku 1945 spadala obec do okupačního pásma americké armády a dne 4. května došlo k obsazení místní železniční stanice. Koncem května přešla obec do sovětské zóny. Americké jednotky se stáhly k Bečovu a k Hornímu Slavkovu.

Po roce 1950 v okolí probíhala těžba uranové rudy. Ložiska byla vyčerpána kolem roku 1960

CP9

rozhledna Krudum - Na místě dnešní rozhledny stála od roku 1932 20 metrů vysoká kamenná hranolová rozhledna. Její stavbu inicioval místní rodák Andreas Kempf, významná osobnost karlovarského regionu. Ta však až do jejího zániku nesla jeho jméno „Kempfova věž“. Rozhledna byla velmi populární, ale její sláva trvala jen do konce II. světové války. Po odsunu původního obyvatelstva rozhledna postupně pustla a rozpadala se. Zchátralou rozhlednu převzal Státní statek Rovná, který ji v roce 1981 nechal srovnat se zemí. Na původním místě zbyla jen hromada kamení. Současná rozhledna je z roku 2008.

CP10

tábořiště Sokolov - První písemná zmínka o Sokolově pochází z 13. dubna 1279. V ní je připomínán šlechtický rod Nothaftů. Poměrně úrodnou půdu kolem řeky Ohře již celá staletí předtím zemědělsky obdělávali Slované, kteří tu založili řadu osad. Německou kolonizací od 13. století vzrostl počet osad a poddaných, rozšířila se plocha obdělávané plochy, rozvinula se těžba rud a podstatně se zvýšily i příjmy panovníka, šlechty a klášterů. Noví kolonisté převládli i ve staroslovanských vsích. Sokolovsko vynikalo svým přírodním surovinovým bohatstvím. Od středověku byla využívána hojná ložiska vzácných a užitkových rud (šlo převážně o cínové rudy). V současnosti je nejrozšířenější těžba hnědého uhlí v Sokolovské pánvi. V Sokolově se nachází společnost Sokolovské strojírný založená roku 1931.

Obyvatelé kraje patří k těm, kteří v průměru vydělávají nejméně ve státě a mají nejnižší dosažené vzdělání. Vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti pramení z uzavírání továren a průmyslových provozů, kde lidé pracovali po generace. Sociální situace střední vrstvy obyvatelstva se stále zhoršuje a chudí lidé se často ocitají v nově vznikajících ghettech.

Trek1 (32 km)

CP11 Jeskyně u Svatavy

CP12

Borovice u Svatavy - je památný strom, který se nachází pod Medvědím vrchem. Borovice lesní (*Pinus sylvestris*) má mohutný válcovitý kmen, který téměř neztrácí směrem vzhůru na síle, koruna je řídká a v horní části vychýlená. Strom má měřený obvod 314 cm, výšku 38,5 m (měření 2008). Za památný byl vyhlášen v roce 1984 jako strom významný vzrůstem (nejvyšší památná borovice v ČR). Je zároveň uveden na seznamu významných stromů Lesů České republiky.

CP13

zřícenina hradu Hartenberg - hrad později zámek zde stojí již více jak 800 let. Byl založen jako ministeriální hrad na rozmezí Českých zemí a Sv. Říše římské na přelomu 12-13 století ministeriály ze západu. Pamatuje vzmchy i pády. V 15 století pravděpodobně podlehl Husitům a následně Chebským měšťanům a v 17 století pak Švédům. V roce 1668 zachvátil hlavní palác rozsáhlý požár. Prošel taky mnoha přestavbami. Ze všech těchto ran se vždy vzpamatoval. Nejzásadnější destrukci nejspíš zažil během 20 století. Po roce 1945 byl vyrabován, posléze obsazen Československou armádou a v 50 letech státními statky. Ty si z něj následně udělaly sklad brambor a prasečák. V roce 1985-1991 bylo dílo zkázy dokonáno úmyslnými požáry.

CP14

Velký kámen - svému názvu opravdu dělá čest. Vysoký je až 3,2 metru, dlouhý 7,4 a široký až 5,6 metru a jeho váhu vypočítali na zhruba 210 tun. Patří mezi tzv. „habartovské sluňáky“, který je tady v lese k nalezení více, přičemž tenhle je z nich největší a bůhví, jestli to není náš největší sluňák vůbec. Jméno sluňáci se jim říká podle toho prý, že zejména po dešti vypadají, jako by na ně svítilo slunce. Lidová tvořivost mu připisuje i jistou kouzelnou moc a vyzařuje energii, která může člověka nějakým způsobem „nabíjet“.

CP15

Kaple Panny Marie Pomocné na Zeleném vrchu byla nově zrekonstruována a vysvěcena. Místo bylo vždy rejdištěm zlých duchů a čarodějnic. Pánem a strážcem lesa byl Heyman, obrovská postava se širokým kloboukem, mechem a lišejníky místo vlasů.

Canoe 1 (27 km)

Řeka Ohře - Ohře (někdy také Ohara, Oharka, německy Eger) pramení v Německu ve spolkové zemi Bavorsko. Dolní část řeky Ohře se zformovala až během čtvrtohor. Původně Ohře tekla údolím dnešní řeky Bíliny. Názvy Ohře i Ohara patrně vzešly z jejího keltského pojmenování Agara (Ag znamená losos, Ara znamená tekoucí voda). Tomu odpovídá i její německý název Eger. Někdy se však význam keltského názvu Agara vykládá jako měsíční řeka. Jiná teorie přisuzuje původnímu keltskému nebo předkeltskému jménu významy jako hbitost a bystrost. Její tok je dlouhý 316 km, z toho 246,55 km se nachází na území České republiky. V Ohři žije prý od nepaměti tajemná vodní víla Egeria. Slované jí v dávných dobách dávali jméno Oharka. V říční tůni obývala křišťálový palác hluboko pod hladinou. Řeka Ohře každoročně způsobovala řadu vážných neštěstí a záplav. Lidé věřili, že je působí vodní víla Egeria, která je, podle čarodějných knih, přivolává.

Bike 1 (92 km) + ferrata 1, 2

CP19

Rozcestí Čtyřdomí - Lom Jiří společnosti Sokolovská uhelná se nachází severně od Sokolova a leží v dobývacím prostoru Alberov (podle jména dnes už neexistující vesnice uprostřed dnešního lomu). Otvírka byla provedena roku 1981 jako přechod na povrchovou těžbu. Po ukončení těžby nejpozději v roce 2035 se v rámci rekultivací plánuje zaplavení zbytkové jámy spolu s lokalitou Družba a vznik nového jezera Jiří - Družba po roce 2040.

CP20 A,B

ferrata Hausberg - U vrcholu se nachází zřícenina hradu Hausberg (Greslein), hrad nad říčkou Svatavou byl založen roku 1272. Po dobytí roku 1412 se stal sídlem loupežníků a v druhé polovině 16. století opuštěn a rozebrán na stavební materiál.

CP21 A,B

ferrata Beduín - Na skalním masivu Beduín nedaleko obce Stříbrná na Sokolovsku vynikla nová ferratová stezka, která patří mezi nejnáročnější v regionu. Vrchol ferraty je pře 30m vysoký.

CP22

Dračí skála - Na plochem vrcholu je seskupeno množství žulových skal. Jižně od vrcholu se nachází v přírodní rezervaci Oceán zachovalé rašeliniště.

CP23

TA3 - Samba boat rental

Trek 2 (20 km)

CP24

vyhlídka - Slavkovský les. Jedinečné území v trojúhelníku proslulých západočeských lázeňských měst ukrývá mimořádné přírodní bohatství i netušené historické klenoty, které u nás nikde jinde nenajdete. Slavkovský les je krajem rozlehlých lesů a tajuplných rašelinišť, místem vývěrů stovek minerálních pramenů a mofet, územím podivuhodných Mnichovských hadců, mozaikou pestrých mokřadních luk i krajinou údolí řek Teplé a Ohře.

CP25

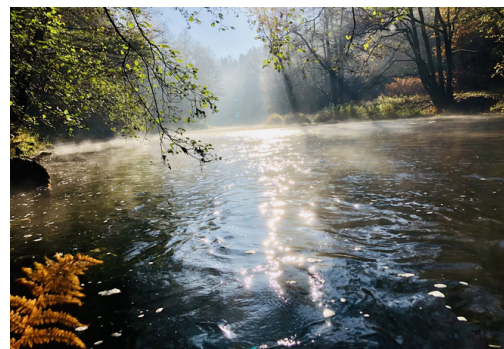
Loket (německy Elbogen) je hrad, který se nachází ve stejnojmenném městě a tyčí se nad řekou Ohří v chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Goticko-románský hrad Loket byl založen v první polovině 13. století. Za vlády Jana Lucemburského na hradě v době jeho nepřítomnosti v českých zemích dvakrát pobývala královna Eliška Přemyslovna s dětmi. Při jejím druhém pobytu král, který uvěřil varování Jindřicha z Lipé, že se Eliška chce zmocnit trůnu a vládnout prostřednictvím královice Václava (budoucího Karla IV.), hrad násilně obsadil. Zatímco Elišku s mladšími dětmi Jan vypověděl na Mělník, tříletého Václava nechal tři měsíce uvězněného v loketském sklepení a i poté se o něj staraly jen chůvy. Přesto později Karel IV. hrad rád navštěvoval zařadil ho mezi hrady, které nemají být zastavovány. Podle legendy právě při lovecké vyjíždce z Lokte narazil na horké prameny, což dalo vznik lázním Karlovy Vary

CP26

Cyklostezka - vyhlídka na největší obloukový most v České republice a na Přírodní památku Údolí Ohře

Canoe 2 (20 km)

Loket - Goticko-románský hrad Loket byl založen v první polovině 13. století. Na jeho místě se nacházelo staré slovanské hradiště zvané starý Loket. Hrad byl po svém postavení oporou králi Václavovi I. proti jeho synu Přemyslovi. Když se však Přemysl stal sám králem, zřídil kolem Lokte léna, o která se staral jeho zástupce loketský purkrabí. Tato léna propůjčoval německým pánům a rytířům za vojenskou pomoc v kraji. V době husitských válek v 15. století se husité pokoušeli hrad dobýt, ovšem bez úspěchu. V 1434 zastavil král Zikmund hrad Loket s městem a další okolní panství svému kancléři Kašparu Šlikovi.

Mocenský vzestup a spojení s evangelickými stavy přivedly Šliky do konfliktu s královskou mocí. Po prohrané válce jim král jejich panství (předně Loket a Jáchymov) zkonfiskoval. Za třicetileté války dobyli Loket Švédové a vyplenili ho. Město i hrad Loket začaly potom upadat. Až do roku 1948 bylo na hradě státní vězení.

Na loketském hradě je vystaven pozůstatek největšího známého meteoritu, který dopadl na území nynější České republiky. Měl dopadnout na nádvoří hradu v srpnu roku 1422 a údajně vážil kolem 107 kg a byl velký jako koňská hlava. V roce 1812 byl rozřezán a jeho kusy uloženy v muzeu ve Vídni a Praze.

Bike 3 (75 km)

CP29

Vyhliídka - Vyhlídkový Jungmannův altán. Altán byl postaven v roce 2014 podle návrhu architekta Františka Vondráčka. Veřejnosti byl slavnostně předán dne 29. dubna 2014. Jedná se o nejmladší altán karlovarských lázeňských lesích. Altán byl pojmenován – stejně jako po druhé světové válce cesta, u které se nachází – po jazykovědci a spisovateli Josefu Jungmannovi, který v Karlových Varech několikrát pobýval.

CP30

rozhledna Krásenský vrch - Stavbu rozhledny podnítila ve třicátých letech hospodářská krize. Občané Krásna se chtěli ubránit nezaměstnanosti, a tak se rozhodli na vrcholu kamenitého svahu ve výšce 777 metrů nad mořem postavit rozhlednu, odkud by byl lepší výhled po romantickém okolí Slavkovského lesa. Roku 1934 byla rozhledna slavnostně otevřena a dostala jméno říšského kancléře Adolfa Hitlera. Ještě dnes se jí také někdy říká Hitlerka. (Oblast je v bývalých Sudetech a většina obyvatel byla německá). Původně turistům sloužila nedaleká chata s restaurací. Ta se však do dnešních dnů nezachovala.

CP31

Bečovský hrad vznikl nad osadou Bečov na začátku 14. století. Chránil důležitou křižovatku zemských cest a snad sloužil původně jako celní místo. V roce 1985 byl v prostoru hradní kaple v rámci pátrání Veřejné bezpečnosti nalezen a vyzvednut relikviář svatého Maura, který zde byl ukryt v roce 1945. Relikviář představuje nejvýznamnější románskou klenotnickou památku u nás a vedle korunovačních klenotů je také nejvýznamnější klenotnickou památkou u nás vůbec. Od roku 2002 je relikviář po předchozím restaurování opět umístěn v Bečově nad Teplou, tentokrát v prostoru nedalekého zámku. Relikviář sv. Maura byl vyroben na zakázku benediktinského kláštera ve Florennes. Od církevní rady jej značně poškozený odkoupil roku 1838 tehdejší majitel bečovského panství Alfréd de Beaufort-Spontin. Svým nákladem jej nechal zhruba v polovině 19. století opravit. Za druhé světové války kolaborovali s nacisty, a proto museli po vydání tzv. Benešových dekretů opustit republiku. Při rychlém odsunu ukryli relikviář pod podlahu hradní kaple Navštívení Panny Marie. Po dalších 40 let o relikviáři nikdo neslyšel. Až roku 1984 začal o odkoupení blíže neurčené historické památky, ukryté na území československé republiky, vyjednávat jeden obchodník z USA. K vyjednávání byli přizváni i kriminalisté, kteří měli za úkol zjistit, o jaký předmět má obchodník zájem. Díky několika indiciím se kriminalistickému týmu podařilo relikviář vytipovat, 4. listopadu 1985 tedy začali prohledávat celý bečovský areál a 5. listopadu 1985 byl relikviář v zásypu hradní kaple objeven.

CP32

viklan Dominik - Na území přírodní památky Viklan u obce Rybničná stojí 3,5 metru dlouhý, 1,5 metru široký a 2 metry vysoký viklan Dominik. Podle historických záznamů byl viklan v minulosti méně stabilní a vychyloval se již při silnějších závanech větru.

CP33

Křižovatka - Vojenský újezd Hradiště se nachází v Doupovských horách, přibližně mezi městy Karlovy Vary, Bochov, Kadaň a Podbořany. Má plochu 280,8 km², je tedy největším vojenským újezdem v České republice. VVP Hradiště byl zřízen v roce 1953, byla zbořena řada obcí a zničeno mnoho památek. Z větší části vznikl na území tehdejšího okresu Kadaň. Na území újezdu se dříve nacházelo přes 20 obcí z nichž některé byly zcela zničeny a některé byly obnoveny po částečném zpřístupnění vojenského újezdu v roce 2005. Na území újezdu je přísný zákaz vstupu. Doupovské hory mají velkou přírodní hodnotu, která je zachovaná i kvůli jejich nepřístupnosti.

Trek 3 (22 km)

CP35

Lesní kaple - Otevřenou výletní kapli, zvanou Lesní kaple, nechal vystavět ve 40. letech 19. století majitel zdejších lázní baron Wilhelm von Neuberg. Po roce 1945 však přestala být kaple udržována a postupně chátrala. V roce 2008 proběhla celková rekonstrukce.

CP36

Šemnická skála - Místu se původně říkalo Panenský skok. Současný název se ujal až v 19. století. Vrchol skály v minulosti zdobil kříž na památku dívky, která tam podle pověsti uprchla před krutým pánem, aby si ho nemusela vzít za muže, a předstírala skok ze skály. Onen pán pak prý ze skály spadl.

CP37

Vyhlídka Karla IV. Nejstarší stojící karlovarská rozhledna byla na oblíbeném vyhlídkovém místě nad městem v lázeňských lesích vystavěna již v roce 1876. Pseudogotická cihlová rozhledna v podobě minaretu se dvěma vyhlídkovými ochozy byla postavena jako kopie rozhledny v severoněmeckém Schleswigu. Rozhledna tehdy nesla jméno Vyhlídka císaře Františka Josefa a byla zpřístupněna v lázeňské sezoně roku 1877.

Rozhledna plnila rovněž funkci altánu a hned po svém otevření se dočkala velkého zájmu návštěvníků z řad lázeňských hostů. Z prvního ochozu rozhledny byly při různých oslavách odpalovány ohňostroje. V době po první světové válce byla rozhledna přejmenována na Josefovou vyhlídku a od doby po druhé světové válce se nazývá Vyhlídka Karla IV. V roce 2001 prošla tato jedinečná stavba celkovou rekonstrukcí.

CP38

Malá jeskyně pod Lesmistrovou cestou s obtížnějším přístupem. Ve skutečnosti se jedná o starou štolu. Délka štoly je zhruba 12 metrů.

Kánoe 3, (17 km)

Finish CZAR 2023

Winners CZAR 2022